

ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਸਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ (07 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਠ

Posted On: 07 MAY 2017 10:20AM by PIB Chandigarh

Text of PM's speech at Centenary Celebrations of Bharat Sevashram Sangha in Shillong (via video conference on 07 May, 2017)

ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਸਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ (07 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਠ
ਦੇਵੀਓ ਅਤੇ ਸੱਜਣੋਂ,

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਭੱਗ 2000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਤਕਨੀਕ ਨੇ ਇਸ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੈਂ ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਆਇਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਜਦ video conference ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੇਕ ਬੀਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਵਰਗੀ ਸਵਾਮੀ ਅਕਸ਼ਿਆਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੰਚ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਵਾਮੀ ਅੰਬਰੀਸ਼ਾਨੰਦ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਲ ਕਾਲੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮਿੱਤਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਵਾਮੀ ਗਣੇਸ਼ਾਨੰਦ ਜੀ, ਕਈ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤੀ ਮੇਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਰਾ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ। ਅਚਾਰੀਆ ਸ੍ਰੀਮੱਤ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਯਾਤਰਾ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਈ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਜਨ-ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾਯੋਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੜ੍ਹ ਹੋਏ ਜਾਂ ਸੌਕਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਭੁਚਾਲ, ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੂਰੇ ਤਨ ਮਨ ਨਾਲ, ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਮਾਨਵ-ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ :-

एकतः कृतवः सर्वे सहस्रं वरदक्षिणा अन्यतो योग-भीतानाम् प्राणिनाम् प्राण रक्षणम्

ਯਾਨੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਸਭ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਯੱਗ ਕਰਮ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੁਖੀ ਤੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਉਨ੍ਹੀ ਹੀ ਸਾਤਵਿਕ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਯੱਗ ਕਰਨਾ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਸਾਥੀਓ,
ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਮਹਾਂ-ਮਿਲਨ, ਮਹਾਂ-ਜਾਗਰਣ, ਮਹਾਂ-ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂ-ਸਮਾਨ ਨਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਅਸੀਂ social justice ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ social justice ਲਈ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਸੀ। ਇਸੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ।

1917 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬੜ੍ਹਾ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਯਾਜੀਰਾਵ ਗਾਇਕਵਾੜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਯਾਜੀਰਾਵ ਗਾਇਕਵਾੜ ਖੁਦ ਜਿਸ ਅਣਥੱਕ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੈ। ਲੋਕ-ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀਮੱਤ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੇਵਾ-ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਜਨਸੰਘ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ,ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ,ਸਤਿਕਾਰਤ ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।ਡਾਕਟਰ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਜਿਸ vision ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ,ਉਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਜਦ 1923 ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਕਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ ਛੇ ਸਾਲ ਸੀ।ਜਦ 1946 ਵਿੱਚ ਨੋਆਖਲੀ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ ਹੋਏ,ਜਦ 1950 ਵਿੱਚ ਜਲਪਾਈਗੁੜੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੜ੍ਹ ਆਏ,ਜਦ 1956 ਵਿੱਚ ਕੱਛ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਜਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ,ਜਦ 1977 ਵਿੱਚ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਇਆ ਸੀ,ਜਦ 1984 ਵਿੱਚ ਭੋਪਾਲ ਵਿੱਚ ਗੈਸ-ਤਰਾਸਦੀ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ,ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ disaster management ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਇੰਨੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ,ਨਾ ਇੰਨੀ ਚਰਚਾ ਸੀ,ਨਾ ਇੰਨਾ ਕੋਈ awareness ਸੀ। ਸੰਕਟ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ,ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਹੋਵੇ,ਜਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੰਕਟ,ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋ ਉਥੇ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਗਈ, ਲਗਦਾ ਹੈ। ਹਨੇਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ।ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ? ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ? ਚਲੋ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 2001 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ,2004 ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਮੀ ਆਈ,2013 ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਤਰਾਸਦੀ ਆਈ,2015 ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ,ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇਖ ਲਓ,ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਦੇ ਵਲੋਂ ਜੋ ਵੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ,ਭਗਤੀ ਪੂਰਬਕ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਰਾਵੇ ਅਤੇ ਭੈਣੋਂ,

ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬਿਨਾ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਤੇ ਹੋਣਗੇ,ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ,ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਿਆ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

आत्मार्थम् जीव लोके अस्मिन् को न जीवति मासवः ।

पस्य परमेश्वर आर्धम् यो जीवति स जीवति ॥

ਯਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਠ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ,ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਹੈ,ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਨੇਕ-ਅਨੇਕ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ।

ਸਾਥੀਓ,

ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਅਲੱਗ- ਅਲੱਗ ਹਨ।ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ ਉਹ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ।ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ,ਲੇਕਿਨ ਅਧਿਆਤਮ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੌ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਅਤੇ 500 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਕਾਈਆਂ,ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ,ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ,ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਨੇ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਡਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਬਕ ਚਲ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੱਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ,ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ,ਕੁਝ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ।ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਜੀ,ਮਹਾਂਰਸ਼ੀ ਅਰਵਿੰਦ,ਅਣਗਿਣਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸੰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ, ਕਿ ਬਿਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਭਗਤੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਹੀ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਨ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ,ਜਨ-ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਉਹ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ,ਸਿਰਫ ਬਿਨੋਦ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ,ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਕੇ,ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਾਤਪਾਤ, ਛੂਆਛੂਤ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ,ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮੰਤਰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਜਗਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਏ ਸਨ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਅਨੁਸ਼ੀਲਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਗਏ।ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ,ਬਲਕਿ ਜਨ-ਜਾਗਰਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਚੇਤਨਾ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਾਧਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ,ਈਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਰਾਵੇ ਅਤੇ ਭੈਣੋਂ,

ਅੱਜ ਤੋਂ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਮਨੋਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ,ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ,ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਭੂ-ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। 1917 ਦਾ ਹੀ ਉਹ ਸਾਲ ਸੀ,ਜਦ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚੰਪਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆ ਦੇ ਲਈ ਸੁਖਦ ਸੰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਚੰਪਾਰਣ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਦਾ ਵੀ ਉਤਸਵ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੱਛਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚੰਪਾਰਣ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਵੱਛ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਅਭਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਲਈ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ,ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਜ਼ਵਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਵੱਛ ਗ੍ਰਹਿ ,ਯਾਨਿ ਸਵੱਛਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ।

ਅੱਜ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਵੱਛ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਅਭਿਨੰਦਨ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸਵੱਛ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰੈਕਿੰਗ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਤਰ -ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ 12 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,ਲੇਕਿਨ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,ਸਿਰਫ ਗੰਗਟੋਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 50ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ।ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰੈਕਿੰਗ 100 ਤੋਂ 200 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 7 ਸ਼ਹਿਰ 200 ਤੋਂ 300 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੋ ਉਹ ਵੀ Two hundred and seventy six ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਾਡੇ ਲਈ,ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ,ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ,ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ । ਸਥਾਨਕ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ,ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਵੱਛਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ,ਸਵੱਛ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਲਈ,ਉਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਭਰਾਵੇ ਤੇ ਭੈਣੇ,

ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਰਮਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਰਮਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਬਦਲਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਰੋੜਾਂ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਰਮਯੋਗੀ ਹਨ। ਬਸ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ, ਸਵੱਛਾਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦ ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਪੰਜ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਠਾਵਾਂਗੇ, ਉਥੇ ਹਰ ਪਖਵਾੜੇ ਸਵੱਛਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੇਰੀ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਕੰਮ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮੋਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿਆਂ; ਇਸ ਸਾਲ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਲ ਨੂੰ ਕੀ ਪੂਰਾ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੱਛਤਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ, ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ-ਫਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਲ Twenty twenty two, 2022, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ? 2022, ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ 75ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਸਪਾਸ ਦਰਪੇਸ਼ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ, ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਕਲਪ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਥੀਓ,

ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1924 ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਤੀਰਥਸੰਕਰ ਨਾਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਸਵੱਛਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ, ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਤੀਰਥ ਸੰਕਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਸਵੱਛਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਣਵਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਆਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ National disaster management plan ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ Mock exercise ਦੇ ਜਰੀਏ ਵੀ disaster management ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਥੀਓ,

ਤੁਹਾਡੀ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ disaster management ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਆਫਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਆਫਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਨਾਂ ਹੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦਲ ਭੇਜ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਖੇਡ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਣਾਏ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਖੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੂਰ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਛਿਪੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ, ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ-ਸਾਧਨਾ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਟੀਚਾ ਤੈਅ ਕਰੋ ਉਹ measurable ਹੋਵੇ। ਯਾਨੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਵੱਛਤਾ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਦਸ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੋ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੋ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਰੋ। disaster management ਲਈ 100 ਕੈਂਪ ਲਗਾਓ ਜਾਂ 1000 ਕੈਂਪ ਲਗਾਓ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪ ਕਰੋ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, measurable ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2022 ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਅਭਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਣਬਾਨੰਦ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਡਾਇਰੀ maintain ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇੱਕ ਡਾਇਰੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੀਚੇ ਵੀ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੈਅ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਯਤਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਕਿਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਈ New India, ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

श्रीरङ्गा देवयम्, अ-श्रीरङ्गा देवयम्, शिखा देवयम्, ह्या देवयम्, मिया देवयम्, जन्मिदा देवयम्

ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਦਾਨ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਬਿਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਧਨ ਨਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕਲਾਜ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਡਰ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਗਲਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਥੀਓ,

ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਲਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸੰਪੂਰਣ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ connectivity ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ Road Infrastructure ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 19 ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੁਧਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, Tourism ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਸ਼ਿਲੋਂਗ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ Runway ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਹੀ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਉਡਾਨ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਯਤਨ North-East ਨੂੰ South-East Asia ਦਾ gateway ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। South-East Asia ਦਾ ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ gateway ਅਗਰ ਅਸਵੱਛ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ gateway ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛੜੇ ਰਹੀਏ, ਗਰੀਬ ਰਹੀਏ। "ਸਬਕਾ ਸਾਥ, ਸਬਕਾ ਵਿਕਾਸ" ਮੰਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਤਾਲਮੇਲ, ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਈ, New India ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਕਰੋੜਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਰਮਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਦੇਬਸਤ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਦਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਅਨੇਕ-ਅਨੇਕ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

****

(Release ID: 1491592) Visitor Counter : 2

